Informator Rady Dzielnicy II Grzegórzki

Dzielnica II

nr 110 Kraków złota jesień 2026 ISSN 1426-9252 egzemplarz bezpłatny

GRZEGÓRZKI

Dąbie
Grzegórzki
Os. Oficerskie
Wesoła Wschód

TEMAT NUMERU

Rok Ignacego Daszyńskiego

Ignacy „Daszek" Daszyński mniej znany, s. 4-5
Dzielnicowe obchody Roku Ignacego Daszyńskiego, s. 6

35 lat Dzielnic Miasta Krakowa

Słowo wstępne

Szanowni Państwo

Oddajemy numer do druku w szczególnym momencie. Tragiczne wydarzenia, do których doszło 7 listopada w centrum Krakowa, wstrząsnęły naszym miastem. Łączymy się w bólu z rodzinami i bliskimi ofiar, a wszystkim poszkodowanym życzymy spokoju i powrotu do zdrowia.

Zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią sporo miejsca poświęcamy Ignacemu Daszyńskiemu. Z okazji przypadających w tym roku rocznic przypominamy jego związki z Krakowem, działalność dziennikarską i pracę w miejskim samorządzie. Zapraszamy również do udziału w przygotowanych na Grzegórzkach obchodach Roku Ignacego Daszyńskiego.

W tym numerze nie mogło zabraknąć wyników tegorocznego Budżetu Obywatelskiego. Mimo wyraźnego spadku frekwencji w całym Krakowie Grzegórzki zajęły trzecie miejsce pod względem udziału mieszkańców w głosowaniu internetowym, a projekt powiększenia Parku Fabryczna uzyskał drugi najwyższy wynik spośród wszystkich projektów dzielnicowych w mieście. To kolejny dowód na to, jak bardzo mieszkańcom zależy na najbliższym otoczeniu.

Piszemy też o wydarzeniach, które ożywiły plac przy Hali Targowej, pierwszym spektaklu dla dzieci w Teatrze VARIETE, młodzieżowym turnieju siatkówki oraz problemie inwazyjnego rdestowca, z którym mierzymy się na Grzegórzkach. Na zakończenie przygotowaliśmy kolejną grzegórzecką krzyżówkę.

Eliza Palka-Grochal
Przewodnicząca Rady i Zarządu
Dzielnicy II Grzegórzki

Rada i Zarząd Dzielnicy II Grzegórzki
adres: al. Daszyńskiego 22, 31-534 Kraków
tel.: 12 431 25 00
e-mail: rada@dzielnica2.krakow.pl
facebook: Rada Dzielnicy II Grzegórzki
„Biuletyn Rady Dzielnicy II Miasta Krakowa"
nr 110/złota jesień 2026/egz. bezpłatny
okładka: Mural – al. Daszyńskiego
fot. Eliza Palka-Grochal
e-mail: informator.grzegorzki@gmail.com
Redaktor naczelna: Eliza Palka-Grochal
Przewodnicząca Rady i Zarządu Dzielnicy II Grzegórzki
Redaktor techniczny: Ilona Stus
Wydawca: Rada Dzielnicy II Grzegórzki
Druk: Wydawnictwo Triada Wojciech Wicher, ul. Sielecka 61, 42-501 Będzin
ISSN 1426-9252
Nakład: 5 000 egzemplarzy.

Zapraszamy do przesyłania artykułów dotyczących Grzegórzek. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów, zmiany tytułów oraz dokonywania innych poprawek w otrzymanych artykułach. Przysłanych lub dostarczonych materiałów redakcja nie zwraca. Radni Dzielnicy II publikują w „Biuletynie" nieodpłatnie i taką samą formę redakcja „Biuletynu" może zaproponować innym autorom artykułów lub zdjęć. Teksty w wersji elektronicznej mogą Państwo wysyłać na adres: rada@dzielnica2.krakow.pl.

Biuro Rady Dzielnicy II Grzegórzki

Godziny przyjmowania mieszkańców:

poniedziałek – czwartek
w godzinach od 11:00 do 14:00
piątek – nieczynne

- W dni sesyjne godziny pracy obsługi biura mogą ulec zmianie.
- Przed wizytą w biurze Rady prosimy o kontakt telefoniczny lub mailowy:

tel.: 12 431-25-00,
rada@dzielnica2.krakow.pl

Rada Dzielnicy II Grzegórzki zaprasza do śledzenia swojej strony internetowej: www.dzielnica2.krakow.pl, gdzie ogłaszane są na bieżąco informacje dotyczące Dzielnicy i podjęte uchwały.

W kalendarium znajdują się daty planowanych sesji i komisji merytorycznych oraz porządek obrad projekty uchwał.

Informator dla mieszkańców:

Zarząd Dróg Miasta Krakowa
12 616 75 55 – całodobowy numer interwencyjny (zgłoszenia awarii związane m.in.: z infrastrukturą drogową, oznakowaniem, sygnalizacją świetlną, oświetleniem ulicznym, toaletami). Zgłoszenia mailowe:
zgloszenia@zdmk.krakow.pl
www.zdmk.krakow.pl

Zarząd Zieleni Miejskiej
12 201 02 42 (godz. 7:30-15:30) – interwencje w sprawach utrzymania zieleni
www.zzm.krakow.pl

Straż Miejska Miasta Krakowa
986 – bezpłatny numer interwencyjny
www.strazmiejska.krakow.pl

Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania
12 646 23 61 – interwencje dotyczące utrzymania czystości dróg, chodników i terenów należących do Gminy Miejskiej Kraków. Internetowy formularz zgłoszeń dostępny na: www.mpo.krakow.pl

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
994 – numer alarmowy
www.wodociagi.krakow.pl

Samorządność

13. edycja Budżetu Obywatelskiego Wyniki

Spośród 440 projektów poddanych pod głosowanie do realizacji wybrano 180 projektów dzielnicowych i 15 ogólnomiejskich. W głosowaniu wzięło udział ponad 49 tys. osób, z czego 58% stanowiły kobiety. Najliczniejszą grupą wiekową byli mieszkańcy 36–45 lat (34%). Przypomnijmy, że w tym roku na realizację wybranych projektów, obejmujących zarówno inwestycje, jak i różnego rodzaju przedsięwzięcia, przeznaczono 54 mln zł.

Jak przekazał autor zwycięskiego projektu: *mieszkańcy Grzegórzek znów pokazali ogromne sąsiedzkie zaangażowanie – mimo wyraźnego spadku mobilizacji w całym Krakowie, nasza dzielnica wywalczyła świetne, trzecie miejsce pod względem frekwencji i zanotowała wzrost liczby głosujących! Liderem tegorocznej edycji okazał się projekt „Park Fabryczna DLA WAS – Nareszcie większy park!", który zdobył aż 3774 punkty, bijąc ubiegłoroczny rekord naszej dzielnicy o jedną trzecią. Ten imponujący wynik zapewnił grzegórzeckiej inicjatywie znakomite drugie miejsce wśród wszystkich projektów dzielnicowych w całym Krakowie, ustępując zwycięskiemu projektowi z Czyżyn (3784 pkt) o zaledwie 10 punktów! Dzięki tak świetnej frekwencji i zaangażowaniu mieszkańców, w przyszłym roku Grzegórzki będą miały do dyspozycji dodatkowe pieniądze na realizację kolejnych pomysłów w ramach dzielnicowego budżetu obywatelskiego.*

Największym zainteresowaniem cieszyły się projekty z zakresu zieleni i ochrony środowiska, zarówno wśród projektów ogólnomiejskich (53%), jak i dzielnicowych (34%). Kolejne dotyczyły zdrowia (20%) i bezpieczeństwa (13%). W dzielnicach na drugim miejscu znalazła się kultura (16%), a na trzecim sport i infrastruktura sportowa (14%). ❑

Projekty dzielnicowe, które przeszły do etapu realizacji:

projekt **nr 2**; **koszt:** 796 783 zł, **suma punktów:** 3774

Park Fabryczna DLA WAS – Nareszcie większy park!

projekt **nr 35**; **koszt:** 510 000 zł **suma punktów:** 2305

150 dużych drzew i krzewów dla Dzielnicy II Grzegórzki

projekt **nr 23**; **koszt:** 185 000 zł **suma punktów:** 1368

OŻYWMY BULWARY BIAŁUCHY! *

projekt **nr 24**; **koszt:** 400 000 zł **suma punktów:** 882

Zrywamy beton pod Variete

projekt **nr 29**; **koszt:** 50 000 zł **suma punktów:** 803

Wszystkie WIEWIÓRKI nasze są – etap II

projekt **nr 16**; **koszt:** 45 000 zł **suma punktów:** 419

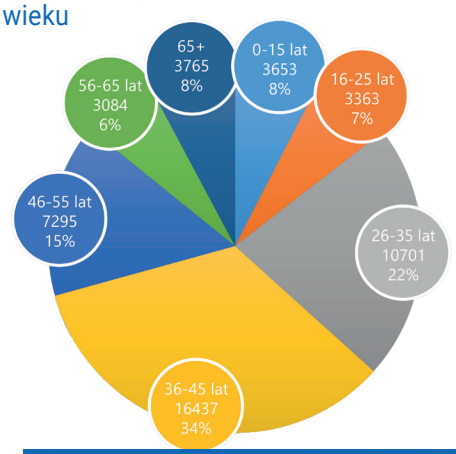
Gotowi do akcji – ratujemy życie, szkolimy mieszkańców

* Z powodu braku środków, projekt, pomimo 3. miejsca, nie zakwalifikował się do realizacji.

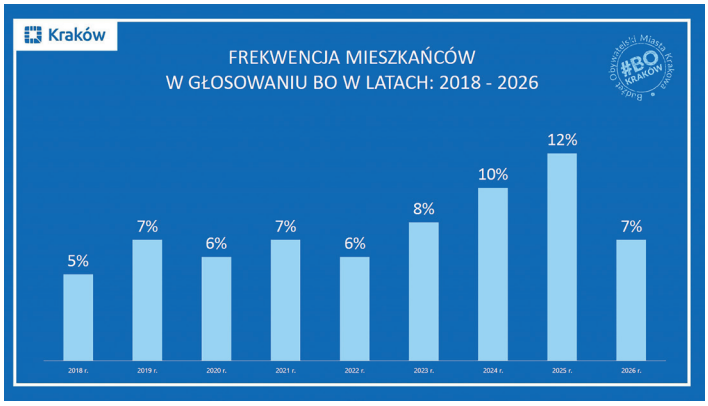
Projekty ogólnomiejskie:

● Na ratunek! Defibrylatory AED w tramwajach ● Rentgen w Schronisku dla Zwierząt ● Drzewa dla Krakowa ● Zielone płuca Krakowa ● Bezpieczny Kraków dzięki monitoringowi ● Przystanek na kranówkę! – sieć poidełek dla Krakowian ● Park Jordana: wyremontujmy zniszczone alejki spacerowe! ● Zielony Plac przed Muzeum Narodowym ● Rozbudowa zaplecza magazynowego schroniska dla zwierząt ● Młynówka Królewska – najdłuższy park w Polsce! ● Kozy na wypasie – zielone kosiarki w Krakowie ● Posadźmy drzewa na miejskich placach! ● Wsparcie strażaków – zakup pojazdu ratowniczego ● Krwiodawcy z Krakowa ● Smok Rolkarz przy Błoniach.

Suma ważnych głosów w zależności od wieku

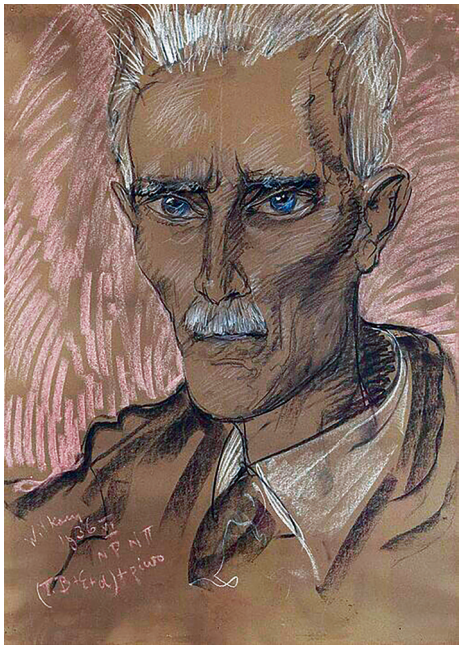

Rok Ignacego Daszyńskiego

Ignacy „Daszek" Daszyński mniej znany

Portret Ignacego Daszyńskiego, Witkacy 1936

Sejm swoją uchwałą ustanowił rok 2026 Rokiem Ignacego Daszyńskiego. Daszyński był premierem, marszałkiem Sejmu oraz jednym z najważniejszych przywódców polskiego ruchu socjalistycznego – tego zapewne nie trzeba przypominać. Perspektywa ogólnokrajowa i warszawska przesłania jednak istotny fragment jego biografii związany z Krakowem, jego barwną działalność dziennikarską, organizacyjną oraz wieloletnią pracę w samorządzie. Lokalna działalność Daszyńskiego pozwala spojrzeć na niego z bliższa i bardziej zwyczajnie – nie jak na brązowe popiersie w Parku Jordana.

dr Michał Kowalówka
Rada Dzielnicy II Grzegórzki
michal.kowalowka@dzielnica2.krakow.pl

Kraków był najważniejszym miejscem kształtowania się jego zapatrywań i umiejętności politycznych. To tutaj Daszyński redagował gazetę, współtworzył struktury partii i tu rozpoczynał działalność parlamentarną, udając się do Wiednia jako galicyjski poseł. Niewielu pamięta jednak, że w 1902 roku 36-letni „Daszek" uzyskał mandat radnego miejskiego, który sprawował przez kilkanaście lat.

„NAPRZÓD" i ZAPLECZE DASZYŃSKIEGO

Znaczenie szczególne dla krakowskich socjalistów miał „Naprzód", założony w 1892 r. jako dwutygodnik polityczny i społeczny (z redakcją przy ul. Grodzkiej, a później przy Dunajewskiego). Pismo stopniowo zwiększało częstotliwość ukazywania się, od 1895 r. było tygodnikiem, a od 1900 r. dziennikiem. Stało się wówczas najważniejszym wydawnictwem prasowym Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej (PPSD). Daszyński niemal od początku wzbogacał pismo swoją ostrą publicystyką, a w 1894 r. został na stałe redaktorem prowadzącym. W kilka miesięcy przekształcił pismo z bardzo typowego organu partyjnego w dynamiczną gazetę interwencyjną. To dzięki niemu „Naprzód" stał się dobrze działającym instrumentem mobilizacji i kształtowania opinii publicznej. Szybko stał się też pismem niewygodnym. Władze regularnie konfiskowały numery „Naprzodu", a redaktorzy byli ciągani po sądach. Źródła wskazują , że w samym 1895 r. skonfiskowano kilkanaście numerów, a powodem były publikacje uznawane za podburzające przeciw burżuazji, administracji państwowej czy policji.

Co ważne, Daszyński nie ograniczał się do agitacji środowisk robotniczych. W swojej działalności próbował budować szerszą koalicję kręgów postępowych, obejmującą również mieszkańców podkrakowskich wsi oraz drobnomieszczaństwo. Wymyślał przedsięwzięcia i inspirował ludzi do samoorganizacji. „Daszyński walczył swym słowem, na przemian spiżowym i ognistym o wyrwanie mas pracujących z zasięgu rozpaczy i rezygnacji; magicznym słowem jak spod ziemi wywoływał związki, stowarzyszenia, instytucje oświatowe i organizacje zawodowe" – jak wspominała pisarka Maria Dąbrowska.

WYBORY 1902 ROKU

Wybory do Rady Miejskiej odbywały się ówcześnie w systemie kurialnym, opartym na cenzusie majątkowym i podatkowym, co dramatycznie ograniczało udział klasy pracującej w polityce samorządowej. Mimo trudności Daszyński w maju 1902 r. uzyskał mandat. Jego kandydatura była kierowana przede wszystkim do niższych warstw wyborców uprawnionych do głosowania w tej kurii, czyli drobnych kupców i rzemieślników; istotną część jego elektoratu stanowili niezamożni żydowscy sklepikarze. Nowy radny dostrzegał specyfikę swojej pozycji. Bezpośrednio po wyborze deklarował na łamach swojej gazety: „Wybrany zostałem w kuryi uprzywilejowanego prawa wyborczego, będę jednak uważał się w Radzie gminnej Krakowa za przedstawiciela ubogiej większości miasta".

Daszyński wnosił do obrad pikantny styl znany z działalności dziennikarskiej. Jego wystąpienia były zawsze drobiazgowo przygotowane, solidne merytorycznie, ale też błyskotliwe, dowcipne, złośliwe, a konflikt z konserwatywną i proaustriacką większością w Radzie przysporzył mu licznych zwolenników. Określenie „młot na stańczyków", którym określano go w Galicji, było w pełni zasłużone.

Jednocześnie sprawowanie mandatu radnego wymagało dostosowania się do reguł funkcjonowania instytucji samorządowej. W działalności prasowej Daszyński mógł kwiecistym językiem wskazywać na problemy i formułować wzniosłe postulaty. W Radzie zaś musiał uczestniczyć w procedurach, cierpliwie pracować w komisjach oraz konfrontować zgłaszane propozycje z zapisami prawa i możliwościami finansowymi miasta.

OD KRYTYKI DO NEGOCJACJI

Zachowane materiały wskazują, że Daszyński zasiadał w kilku komisjach Rady. Pracował m.in. w komisji inwestycyjnej, przemysłowej, węglowej, rozszerzenia Krakowa oraz kanałów wodnych, w późniejszych latach także statutowej. Nie mógł być rzecz jasna głównym autorem miejskiej polityki społecznej czy

gospodarczej – był radnym opozycyjnym. Niemniej jego działalność obrazuje, w jaki sposób samorządowiec może zmyślnie wpływać na decyzje instytucji, której nie kontroluje.

Na przykład w maju 1905 r. Daszyński należał do radnych, którzy doprowadzili do powołania tzw. komisji drożyźnianej. W debacie zajmował się konkretnie cenami mięsa i zarzutami wobec krakowskich rzeźni. Daszyński argumentował za uruchomieniem miejskich jatek, czyli stworzeniem przez samorząd własnego kanału sprzedaży mięsa, który miał ograniczać wpływ pośredników na ceny. Finalnie Rada przyjęła wnioski komisji dotyczące otwarcia miejskich jatek i otwarcia granic dla importu bydła.

Zakres spraw, którymi zajmował się Daszyński był szeroki. Przyszły premier włączał się w obronę interesów służby miejskiej, robotników zatrudnionych w instytucjach komunalnych i dozorców domowych, a także podejmował wielokrotnie kwestie związane z kosztami utrzymania: akcyzą i podatkiem czynszowym.

Od 1905 r. podejmował sprawy budowy portu, rozwoju sieci tramwajowej oraz rozszerzenia granic Krakowa. Obok postulatów o charakterze socjalnym pojawiały się więc kwestie infrastrukturalne. Warunki życia mieszkańców przedstawiał jako element szerszego problemu funkcjonowania rozwijającego się miasta. Czasami przynosiło to wymierne skutki. W 1908 r. wiceprezydent Henryk Szarski odpowiadał na głośną krytykę Daszyńskiego dotyczącą cen żywności, wskazując na negocjacje władz miejskich z piekarzami. Konsekwentny nacisk zaowocował stworzeniem w 1913 r. miejskiej piekarni, co spowolniło wzrost cen pieczywa.

LEO i DASZYŃSKI – DWIE WIZJE KRAKOWA

Jedną z najważniejszych postaci po drugiej stronie krakowskiej sceny samorządowej był konserwatysta Juliusz Leo, sprawujący urząd prezydenta w latach 1904–1918. Leo promował program modernizacji Krakowa, obejmujący rozwój infrastruktury, wzmacnianie gospodarki miasta oraz rozszerzenie jego granic.

Relacji między Leem a Daszyńskim to nie tylko konflikt konserwatywnego magistratu z socjalistycznym radnym. Obaj dostrzegali potrzebę rozwoju Krakowa i rozszerzenia jego granic, jednak odmiennie określali priorytety tego procesu. Dla Lea zasadnicze znaczenie miały sprawność administracyjna, stabilność finansowa oraz potencjał inwestycyjny miasta. Dla Daszyńskiego modernizacja powinna być natomiast oceniana również z perspektywy grup społecznych, które najmniej korzystały z rozwoju.

W 1904 r. Daszyński znalazł się w komisji zajmującej się kwestią przyłączenia gmin sąsiednich. W 1905 r. głośno popierał ideę utworzenia Wielkiego Krakowa, zastrzegając jednocześnie, aby proces ten nie odbywał się kosztem ludności sąsiedniego Podgórza. Sam projekt rozszerzenia miasta był wówczas jeszcze w fazie wstępnej. Jego zasadnicza realizacja nastąpiła dopiero w latach 1909–1915, a Leo nieustannie potrzebował poparcia politycznego dla swojej wizji. Jednocześnie dla socjalistów nie była to kwestia obojętna wyborczo, wszak rozszerzenie granic miasta w połączeniu z reformą ordynacji mogło otworzyć Radę na nowych mieszkańców i ich przedstawicieli, w tym robotników oraz podkrakowskich chłopów.

Relacja między oboma politykami wskazuje zatem, że w jako takiej harmonii mogły istnieć dwa odmienne sposoby definiowania nowoczesności miejskiej: modernizacji opartej na sprawności administracyjnej i przemysłowej oraz modernizacji ujmowanej jako projekt społeczny i emancypacyjny.

POŻEGNANIE KRAKOWA

Wybuch I wojny światowej zasadniczo zmienił warunki funkcjonowania polskich ugrupowań politycznych. W 1918 r. Daszyński wszedł do prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, a 7 listopada w Lublinie stanął na czele Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej. W programie tego gabinetu znalazły się postulaty, które socjaliści formułowali od dziesięcioleci, w tym powszechne prawo wyborcze obejmujące kobiety, wolność słowa i zgromadzeń oraz ośmiogodzinny dzień pracy.

Pod koniec listopada opuścił swoje mieszkanie przy ul. Krowoderskiej i przeniósł się z rodziną do Warszawy. Niemniej Kraków pozostał mu bliski. Południe Polski odwiedzał często oraz nadal chętnie pisywał do „Naprzodu" – w swoim charakterystycznym, podniosłym tonie przekonując czytelników, że „tylko dobrobyt masy pracującej, tylko godność obywatelska i walka prowadzona środkami godziwymi i prawnymi mogą mnożyć siły społeczeństwa".

❐

Portret Ignacego Daszyńskiego autorstwa Stanisława Ignacego Witkiewicza z 1936 r. to jedno z ostatnich dzieł przedstawiających polskiego polityka i marszałka Sejmu, wykonane w technice pastelu, niedługo przed jego śmiercią w sanatorium w Bystrej Śląskiej.

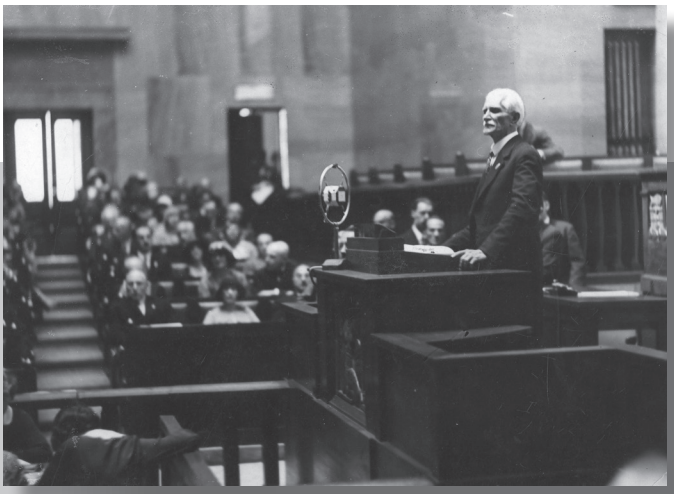
W maju 2026 r. Kancelaria Sejmu wylicytowała obraz na aukcji. Łączny koszt zakupu wyniósł 276 tysięcy zł, co wywołało dyskusję w polskich mediach i wśród polityków.

*Na dole po lewej stronie znajduje się słynne witkacowskie oznaczenie: Witkacy 1936 VI NP NΠ (T.B+E+d) + piwo, co zgodnie z regulaminem jego Firmy Portretowej oznacza: **T.B** (Typ B): Portret bardziej charakterystyczny, uwypuklający cechy modela, ale bez karykatury; **E+d**: Połączenie z typem E (dowolna interpretacja psychologiczna) oraz dodatek „d", oznaczający pogłębienie charakteru; **NP NΠ**: Nie palił, nie pił – co oznacza, że w trakcie tworzenia artysta zachowywał abstynencję od tytoniu i mocnego alkoholu; **+ piwo**: Wyjątek od reguły – w tym przypadku Witkacy pozwolił sobie podczas pracy na małe piwo.*

Marszałek Sejmu Ignacy Daszyński (trzeci od lewej) w rozmowie z posłami, zdjęcie z zasobów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Dzielnicowe obchody Roku Ignacego Daszyńskiego

Obrady Sejmu pod przewodnictwem marszałka Sejmu Ignacego Daszyńskiego, fot. z zasobów NAC

Marszałek Sejmu Ignacy Daszyński po powrocie z konferencji wchodzi do swego mieszkania w Sejmie, fot. z zasobów NAC

W październiku tego roku przypadły dwie ważne rocznice związane z Ignacym Daszyńskim – 160. rocznica jego urodzin i 90. rocznica śmierci. Z tej okazji Sejm RP ustanowił rok 2026 Rokiem Ignacego Daszyńskiego. W obchody włączyły się także Grzegórzki. Rada Dzielnicy II i Fundacja Małopolska Izba Samorządowa z udziałem Wspólnoty Mieszkaniowej „Daszyńskiego 16" organizują szereg wydarzeń poświęconych tej postaci.

Obchody mają charakter wspólnych spotkań, snucia opowieści oraz poszukiwania związków między dawnymi czasami a współczesnością. Przyjęta formuła wpisuje się w ideę „żywego miasta", które współtworzą mieszkańcy, rodziny, sąsiedztwa, organizacje społeczne, przedsiębiorcy i lokalny samorząd.

Poprzez organizację obchodów chcemy oddać hołd nie tylko Ignacemu Daszyńskiemu, ale również innym wybitnym postaciom związanym z Grzegórzkami. To także okazja, by przypomnieć mieszkańcom Krakowa i odwiedzającym nasze miasto turystom, że idee głoszone przez Daszyńskiego pozostają aktualne. Wartości demokratyczne, równość, sprawiedliwość społeczna i etos pracy to przecież ważna część historii i tożsamości tej części Krakowa.

W programie obchodów znalazły się m.in. koncert „Melodie z czasów Ignacego Daszyńskiego", przypominający najpiękniejsze przeboje okresu międzywojennego, oraz spotkanie z Tomaszem Panfilem, autorem książki „Niestrudzony. Ignacy Daszyński 1866-1936".

Program obejmuje również grę miejską „MISja Grzegórzki. Śladami wartości Daszyńskiego", podczas której uczestnicy będą odkrywać w przestrzeni dzielnicy hasła nawiązujące do jego życia i idei. Gra będzie okazją do wspólnej zabawy, integracji mieszkańców i międzypokoleniowego dialogu.

Jednym z najważniejszych wydarzeń obchodów będzie zaplanowane na **21 listopada** odsłonięcie muralu autorstwa Kamila Kuzko, profesora ASP na Wydziale Malarstwa, poświęconego myśli społecznej i politycznej Ignacego Daszyńskiego.

Towarzyszyć mu będzie spotkanie „U Daszyńskiego", pomyślane jako „salon sąsiedzki", w którym mieszkańcy zasiądą przy jednym stole – symbolu równości i wspólnoty. Z okazji odsłonięcia zaplanowano także warsztat „Symbole ukryte w sztuce ulicznej", łączący poznawanie symboliki sztuki ulicznej z praktycznymi zajęciami plastycznymi.

Do postaci Ignacego Daszyńskiego nawiązuje także projekt artystyczny „Wąsy na Daszyńskiego", autorstwa Dominiki Jastrzębskiej, artystki mieszkającej i tworzącej na Grzegórzkach. Na Plantach Daszyńskiego powstaje ceramiczna mozaika inspirowana charakterystycznymi wąsami patrona alei z czasów jego młodości i wieku dojrzałego. Powtarzające się kształty i kolory nawiązują do cykliczności i upływu czasu.

W pobliżu mozaiki, z inicjatywy Rady Dzielnicy II, posadzony zostanie platan. Przy tej okazji pojawią się także nowe nasadzenia bluszczu, barwinka i mahonii.

Zapraszamy do wspólnego świętowania! Udział w wydarzeniach jest bezpłatny.

Marcin Papuga
Fundacja
„Małopolska Izba Samorządowa"

Plac przy Hali Targowej

Nie tylko na zakupy

Targowisko przy Hali Targowej od lat przyciąga mieszkańców na codzienne zakupy i słynny niedzielny targ staroci. W tym roku można było tu jednak nie tylko zaopatrzyć się w świeże warzywa czy upolować ciekawy przedmiot z przeszłości, ale także potańczyć, poznać krakowskie tradycje i spróbować potraw inspirowanych dawną kuchnią galicyjską.

Wszystko za sprawą inicjatyw przygotowanych przy wsparciu finansowym Miasta Krakowa, we współpracy z Referatem Rewitalizacji Miasta i Regeneracji Targowisk UMK, zarządcą placu – spółką Unitarg – oraz organizacjami społecznymi. Dzięki nim targowisko stało się również przestrzenią spotkań, zabawy i odkrywania lokalnej historii.

Potańcówka w przedwojennym stylu

W jeden z wrześniowych sobotnich wieczorów plac zamienił się w parkiet rodem z przedwojennych zabaw tanecznych. Na Retro Potańcówkę zaprosiła mieszkańców Fundacja Małopolska Izba Samorządowa, pełniąca funkcję Ambasadora Rewitalizacji podobszaru Grzegórzki-Wesoła.

Orkiestra grająca na żywo przypomniała dawne szlagiery, a uczestnicy ruszyli do fokstrota, charlestona i swingu. Nie zabrakło też współczesnych przebojów dla tych, którzy wolą nowsze rytmy.

Wielu gości przyszło w strojach inspirowanych modą sprzed lat. Perły, szelki, pióra i kapelusze dodały zabawie uroku, a najciekawsze stylizacje zostały nagrodzone. Tego wieczoru na parkiecie spotkały się różne pokolenia, połączone muzyką i zamiłowaniem do tańca.

Krakowskie stroje i tradycje między straganami

Z kolei Stowarzyszenie Gorset Krakowski zaprosiło mieszkańców do udziału w wydarzeniu „Kraków zakłada Krakuskę!”. Jego bohaterką była krakuska – charakterystyczna czerwono-czarna rogatywka, jeden z najbardziej rozpoznawalnych elementów stroju krakowskiego.

Odwiedzający targowisko mogli dołączyć do otwartych warsztatów rękodzielniczych. Pod okiem instruktorów samodzielnie szyli krakuski i nawlekali korale.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się także prezentacja historycznych, ponad stuletnich gorsetów. W specjalnej strefie „Ubierz się po krakowsku” można było przymierzyć elementy stroju ludowego i zrobić sobie pamiątkowe zdjęcie. Całości towarzyszyła kapela ludowa, zachęcająca do tańca i śpiewu.

Była to okazja, by nie tylko przyjrzeć się krakowskim zwyczajom, ale także spróbować swoich sił w rękodziele i przekonać się, jak wiele pracy wymagało przygotowanie dawnych ubiorów.

Galicyjskie smaki i opowieści o Daszyńskim

Jesienią na placu zagościły również smaki dawnej Galicji. Fundacja MIS zorganizowała spotkanie pod nazwą „Smaki Galicyjskie (z epoki Ignacego Daszyńskiego) na targowisku miejskim Unitarg", nawiązujące do historycznej idei „kuchni obywatelskich". Była to jedna z inicjatyw towarzyszących rozpoczynającym się obchodom Roku Ignacego Daszyńskiego.

Koła Gospodyń Wiejskich, lokalni przedsiębiorcy i restauratorzy przygotowali potrawy oparte na prostych składnikach: kaszach, fasoli i ziemniakach. Na stołach pojawiły się rozgrzewające jesienne dania, szarlotka z kawą zbożową, podhalańskie moskole oraz oscypki podawane z domowym masłem.

Przy okazji goście mogli dowiedzieć się więcej o Ignacym Daszyńskim i życiu w międzywojennej Polsce. Przygotowano gawędę historyczną, wystawę plenerową poświęconą jego działalności i poglądom, a także quiz wiedzy. Na uczestników konkursu czekały vouchery o wartości 50 zł do wykorzystania na zakupy u targowych handlarzy.

Między straganami przygrywała lokalna kapela, a muzyka i regionalne przysmaki umilały odwiedzającym jesienne popołudnie.

Targowisko, które łączy

Tegoroczne inicjatywy przypomniały, że targowisko może być czymś więcej niż miejscem codziennych zakupów. To także przestrzeń, w której można spotkać sąsiadów, posłuchać muzyki, poznać lokalną historię i spędzić czas w miłej atmosferze.

Takie przedsięwzięcia przyciągają nowych odwiedzających, a przy okazji wspierają drobnych przedsiębiorców, rolników i producentów. Sprzyjają również budowaniu więzi sąsiedzkich, które w codziennym pośpiechu nie zawsze mają okazję się rozwijać.

Plac przy Hali Targowej od dawna ma swoje miejsce w życiu Grzegórzek. Jak pokazały tegoroczne spotkania, jego handlowy charakter doskonale daje się połączyć z kulturą, muzyką i pielęgnowaniem krakowskich tradycji.

Marcin Papuga
Fundacja
„Małopolska Izba Samorządowa"

Kultura

VARIETE otwiera się na najmłodszych

Krakowski Teatr VARIETE, jedyna miejska scena teatralna na Grzegórzkach, kojarzy się przede wszystkim z musicalami i widowiskami dla dorosłych. Tymczasem w repertuarze dawnego Związkowca pojawiła się nowość – pierwszy w historii teatru spektakl dla dzieci, który zebrał dobre recenzje i spotkał się z ciepłym przyjęciem publiczności.

„Adonis ma gościa" to historia niecodziennego spotkania rozpieszczonej papugi i kochającej wolność wrony. Jest zabawnie, zaskakująco, ale też nieco refleksyjnie – o przyjaźni, odmienności i odwadze bycia sobą. A muzyka? Od swingu i jazzu po sambę, funk i reggae – wszystko grane na żywo! Do tego fantazyjne kostiumy i sporo niespodzianek. Granica między sceną a widownią czasem się zaciera – dzieci śpiewają, tańczą i stają się częścią przedstawienia.

Na przełomie listopada i grudnia, również w mikołajkowy weekend, Adonis i jego gość ponownie pojawią się na scenie przy ul. Grzegórzeckiej 71. Warto wiedzieć, że taki spektakl dla najmłodszych mamy tuż za rogiem.

Sport

XXII Turniej Piłki Siatkowej Dziewcząt i Chłopców
o Puchar Przewodniczącej Rady i Zarządu Dzielnicy II

W dniach 20 i 23 października 2026r. w odnowionej sali sportowej XIII LO odbył się XXII Turniej Piłki Siatkowej Dziewcząt i Chłopców o Puchar Przewodniczącej Rady i Zarządu Dzielnicy II. Zgodnie z założeniami organizatorów zawody miały na celu popularyzowanie siatkówki w środowisku szkół średnich na terenie Dzielnicy II i były przez nią w całości finansowane. Dla XIII LO był to szczególny Turniej, ponieważ w tym roku XIII LO obchodzi Jubileusz 70-lecia szkoły.

Podobnie jak w latach ubiegłych, emocji w czasie turnieju nie brakowało, a siatkarki i siatkarze byli przez swoich opiekunów dobrze przygotowani do zawodów. Walczyli bardzo ambitnie, do ostatniej piłki, a wyniki końcowe zawodów były niewiadome do ostatniego meczu. Poziom zawodów w tym roku był bardziej wyrównany niż zwykle, ponieważ bardzo duże postępy zrobili zawodnicy i zawodniczki Zespołu Szkół Rzemiosła i Przedsiębiorczości. Pierwsze swoją rywalizację rozpoczęły 20 listopada dziewczęta, a 23 listopada chłopcy. Licznie zgromadzeni kibice gorącymi oklaskami wspomagali grających zawodników, a ci odwdzięczyli się im swoimi umiejętnościami, zaangażowaniem i zaciętością w czasie gry.

Mecze, podobnie jak latach ubiegłych, profesjonalnie sędziował cieszący się dużym uznaniem wśród trenerów i zawodników sędzia Andrzej Sobieraj. Sędziami pomocniczymi piszącymi protokoły i liczącymi punkty byli siatkarze i siatkarki XIII LO: Laura Odovondavaa, Oliwier Kamiński i Bartosz Moskała, a pieczę nad nimi sprawowała absolwentka XIII LO, była siatkarka Karolina Lipska. Koordynatorem zawodów po raz 22 był nauczyciel XIII LO Stanisław Obora. Na turnieju byli obecni Dyrektor XIII LO, Jerzy Niedenthal oraz przedstawiciel Rady i Zarządu Dzielnicy II, nauczyciel XIII LO Jarosław Świech. Wyżej wymienione osoby po zakończeniu zawodów podziękowały zawodnikom za ich dobrą grę oraz nienaganne zachowanie w czasie trwania zawodów. Trzem najlepszym drużynom wręczyli puchary i medale, a wszystkie drużyny grające w turnieju otrzymały nagrody rzeczowe w postaci piłek do siatkówki i toreb przeznaczonych na cele sportowe. Tradycyjnie też gorącymi oklaskami podziękowano siatkarkom i siatkarzom z klas maturalnych, którzy po raz ostatni brali udział w tych zawodach.

Stanisław Obora
nauczyciel
wychowania fizycznego
w XIII LO

Wyniki zawodów

Dziewczęta:

I miejsce – **XXIV LO**, opiekun Rafał Rzeszótko

II miejsce – **XIII LO**, opiekun Stanisław Obora

III miejsce – **VIII LO**, opiekun Alicja Gajewska

IV miejsce – **Zespół Szkół Rzemiosła i Przedsiębiorczości**, opiekun Michał Tkaczyk

Zwycięski zespół XXIV LO reprezentowały:

• Mazurek Nadia kpt. • Ptak Natalia • Adamczyk Nina • Sobańska Martyna • Rembiasz Wiktoria • Gorczyca Julia • Korzun Diana • Haniaczyk Zuzanna • Adamska Maria • Sudoł Aleksandra • Marasek Milena • Marek Aleksandra.

Chłopcy:

I miejsce – **XIII LO**, opiekun Stanisław Obora

II miejsce – **XXIV LO**, opiekun Łukasz Bilski

III miejsce – **Zespół Szkół Rzemiosła i Przedsiębiorczości**, opiekun Tomasz Nicpoń

IV miejsce – **VIII LO**, opiekun Krzysztof Hajduk

Zwycięski zespół XIII LO reprezentowali:

• Wachta Nikodem kl. IV b1 kpt. • Łączka Filip kl. IV f • WIater Jakub kl. III b • Moskała Bartosz kl. II b • Wojdanowski Mateusz kl. II d • Świder Jan, kl. II d • Laszczak Piotr, kl. III b • Aksamit Maksymilian kl. II f • Zieleniewski Stanisław kl. IV d • Duda Miłosz kl. I d • Machnik Maksymilian kl. II b • Zawada Bartłomiej kl. I f.

Rdestowiec

atrakcyjna roślina, poważne zagrożenie

Na pierwszy rzut oka nie wygląda groźnie. Ma duże, zielone liście, łodygi nieco przypominające bambus i drobne, jasne kwiaty. Potrafi dorastać do kilku metrów wysokości, tworząc gęste zarośla. Rdestowiec, sprowadzony do Europy z Azji Wschodniej jako roślina ozdobna, jest dziś jednym z najbardziej uciążliwych gatunków inwazyjnych. Na Grzegórzkach można go spotkać nie tylko nad Wisłą i Białuchą, ale także wśród zabudowy miejskiej – na przykład przy ul. Siedleckiego czy na poszpitalnych terenach Wesołej.

Nie pozostawia miejsca innym

Rośnie bardzo szybko. W sprzyjających warunkach jego pędy mogą wydłużać się nawet o kilkanaście centymetrów dziennie. Tworzy zwarte skupiska, które ograniczają dostęp światła do podłoża, co powoduje że rodzime gatunki mają trudności z przetrwaniem. Z czasem różnorodna roślinność ustępuje miejsca niemal jednolitym łanom rdestowca. Zmieniają się także warunki życia owadów i innych zwierząt.

Szczególnym problemem jest rozbudowany system podziemnych kłączy, w których roślina gromadzi substancje zapasowe. Dzięki nim potrafi odrosnąć nawet po całkowitym usunięciu części nadziemnej. Co więcej, niewielkie fragmenty kłączy przeniesione wraz z ziemią mogą dać początek nowym stanowiskom.

Zagrożenie dla otoczenia

Rdestowiec zagraża nie tylko przyrodzie, lecz także infrastrukturze. Jego silnie rozrastające się kłącza i pędy mogą wnikać w pęknięcia nawierzchni asfaltowych oraz szczeliny chodników i innych konstrukcji, stopniowo powiększając istniejące uszkodzenia.

Szczególnie niepokojąca jest jego ekspansja nad rzekami. Wypiera on rodzimą roślinność, której korzenie pomagają chronić brzegi przed erozją. Jesienią jego nadziemne pędy zamierają, przez co grunt może być bardziej narażony na działanie wody, co w niektórych miejscach zwiększa ryzyko erozji skarp i może trudniać utrzymanie wałów przeciwpowodziowych.

Same rzeki dodatkowo ułatwiają rozprzestrzenianie się tej rośliny. Podczas wezbrań woda może przenosić fragmenty pędów i kłączy na kolejne odcinki brzegów, gdzie mogą powstawać nowe stanowiska.

Zwalczanie rdestowca

Jednorazowe skoszenie rdestowca nie wystarczy – roślina szybko odrasta. Regularne koszenie, kilka razy w sezonie przez kolejne lata, może stopniowo ją osłabiać, zmuszając do zużywania zapasów zgromadzonych w kłączach. Nie daje jednak gwarancji całkowitego usunięcia. Ważny jest także sposób prowadzenia prac, ponieważ niewłaściwe koszenie i pozostawianie fragmentów pędów może sprzyjać jej dalszemu rozprzestrzenianiu.

W zależności od warunków stosuje się również wykopywanie kłączy, długotrwałe okrywanie terenu, a w określonych sytuacjach także dopuszczone środki ochrony roślin. Wykorzystuje się też urządzenia niszczące tkanki roślin za pomocą impulsów elektrycznych, choć długoterminowa skuteczność tej metody wymaga dalszej oceny. Każde z tych rozwiązań ma swoje ograniczenia, szczególnie w pobliżu wód. Niezależnie od zastosowanej metody konieczne jest późniejsze kontrolowanie terenu, ponieważ rdestowiec może pojawić się ponownie.

Potrzebny plan na wiele lat

Zwalczanie rdestowca wymaga nie tylko odpowiednich metod, ale także znacznych nakładów finansowych oraz współpracy instytucji odpowiedzialnych za poszczególne tereny. Na gruntach wzdłuż Białuchy pozostających we władaniu Wód Polskich to właśnie ta instytucja odpowiada za prowadzenie działań zaradczych. Zarząd Zieleni Miejskiej prowadzi prace na terenach, którymi zarządza. Aby mógł objąć nimi również grunty Wód Polskich, konieczne jest odpowiednie porozumienie między instytucjami.

ZZM korzysta już z dofinansowania na zwalczanie rdestowca w różnych częściach Krakowa. Kompleksowe działania wzdłuż Białuchy wymagają jednak pozyskania dodatkowych środków, które pozwolą prowadzić prace na większą skalę i przez kolejne lata.

Rada Dzielnicy II Grzegórzki od dłuższego czasu rozmawia z ZZM o zwalczaniu rdestowca. W sierpniu wystąpiła też o uwzględnienie tego zadania w budżecie Miasta Krakowa na 2027 rok, jednak nie znalazło się ono w propozycjach budżetowych jednostki. Rada planuje przeznaczyć na ten cel środki z własnego budżetu. Decyzję o ich wysokości i miejscach wykorzystania podejmie, gdy będzie wiadomo, czy uda się pozyskać dodatkowe fundusze oraz gdzie i w jakim zakresie będą prowadzone prace.

Co mogą zrobić mieszkańcy?

Przede wszystkim warto nauczyć się rozpoznawać rdestowiec i zgłaszać jego nowe stanowiska. Zgłoszenie można przesłać do Wydziału Środowiska, Klimatu i Powietrza Urzędu Miasta Krakowa na adres ws.umk@um.krakow.pl. Należy skorzystać z odpowiedniego formularza, podając dokładną lokalizację stanowiska. Warto również dołączyć zdjęcie rośliny. Formularz i szczegółowe zasady zgłaszania dostępne są na stronie: www.bip.krakow.pl/uslugi/WS-33.

Nie należy samodzielnie przenosić fragmentów roślin ani ziemi zawierającej ich kłącza. Nie wolno również wyrzucać ich na nieużytki czy nad brzegi rzek, ponieważ mogą dać początek kolejnym stanowiskom.

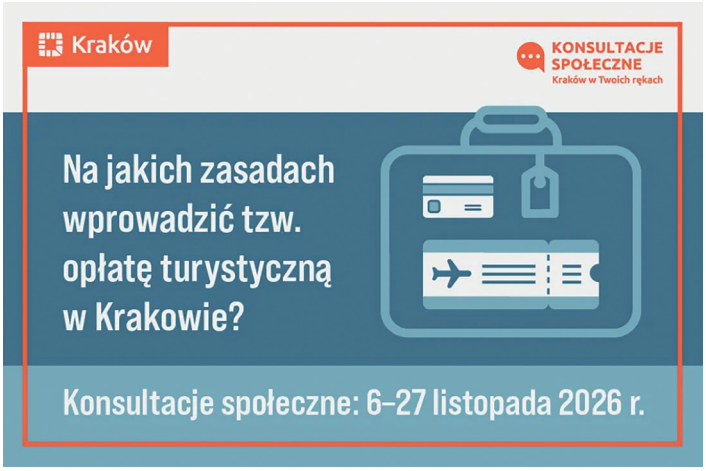
Rdestowiec nie jest jedynie szybko rosnącym chwastem, który psuje wygląd zieleni. To roślina zdolna do poważnego przekształcania lokalnej przyrody, a jej usunięcie z opanowanego terenu jest trudne i kosztowne. Dlatego tak ważne jest wczesne rozpoznawanie nowych stanowisk i szybkie podejmowanie odpowiednich działań.

Konsultacje

Rozpoczęły się konsultacje społeczne dotyczące dwóch projektów – uchwały mówiącej o wprowadzeniu w Krakowie tzw. opłaty turystycznej oraz w sprawie zamrożenia wysokość opłat za wjazd do SCT, dzięki czemu w latach 2027–2028 obowiązywałyby te same stawki co obecnie.

W obu przypadkach mieszkanki i mieszkańcy Krakowa mogą zgłaszać opinie i uwagi dotyczące proponowanych rozwiązań do **27 listopada**.

Więcej informacji na ten temat na portalu www.krakow.pl.

MDK „Dom Harcerza"

„Znicz dla Bohatera"

Tegoroczna akcja, organizowana przy wsparciu Rady Dzielnicy II Grzegórzki, już za nami. W jej ramach na Cmentarzu Wojskowym przy ul. Prandoty zapłonęło ponad 150 zniczy, które są symbolem naszej pamięci o weteranach powstania styczniowego oraz żołnierzach Wojska Polskiego pochowanych tu w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Jest ona kontynuacją dzieła renowacji nagrobków weteranów powstania styczniowego, rozpoczętego ponad 20 lat temu z inicjatywy Rady Dzielnicy I, do którego włączyła się Rada Dzielnicy II. Od początku akcję upamiętnienia bohaterów prowadzi MDK „Dom Harcerza". Wspólnie z młodzieżą porządkuje mogiły, a następnie zapala na nich okolicznościowe znicze. W tym roku zapłonęły one również na grobie Ignacego Daszyńskiego.

ZAJĘCIA w MDK

MUZYCZNE
INSTRUMENTY
NAUKA ŚPIEWU
ZESPOŁY MUZYCZNE

PLASTYCZNE
PLASTYKA DLA NAJMŁODSZYCH
MALARSTWO I RYSUNEK SZTALUGOWY
BATIK
PAPIEROPLASTYKA

RĘKODZIELNICZE
RĘKODZIEŁO ARTYSTYCZNE
EKOSZTUKA UŻYTKOWA
ZAJĘCIA MODELARSKIE

SPORTOWE
KLUB SZACHOWY
TENIS STOŁOWY
STRZELECTWO SPORTOWE

TANECZNE
DZIECIĘCY ZESPÓŁ FOLKLORYSTYCZNY "LAJKONIKI"
TIK TOK DANCE
TANIEC NOWOCZESNY
MIX DANCE

CYFROWE
KODOWANIE Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM
PROGRAMOWANIE BALTIE
PROGRAMOWANIE HTML/PYTHON
ROBOTYKA DLA NAJMŁODSZYCH
ARDUINO
MECHATRONIKA DLA DZIECI
MULTIMEDIA

EDUKACJA
JĘZYK ANGIELSKI
KLUB ŚRODOWISKOWY
KLUB LIDERÓW DOBREJ RADY
HIGIENA CYFROWA

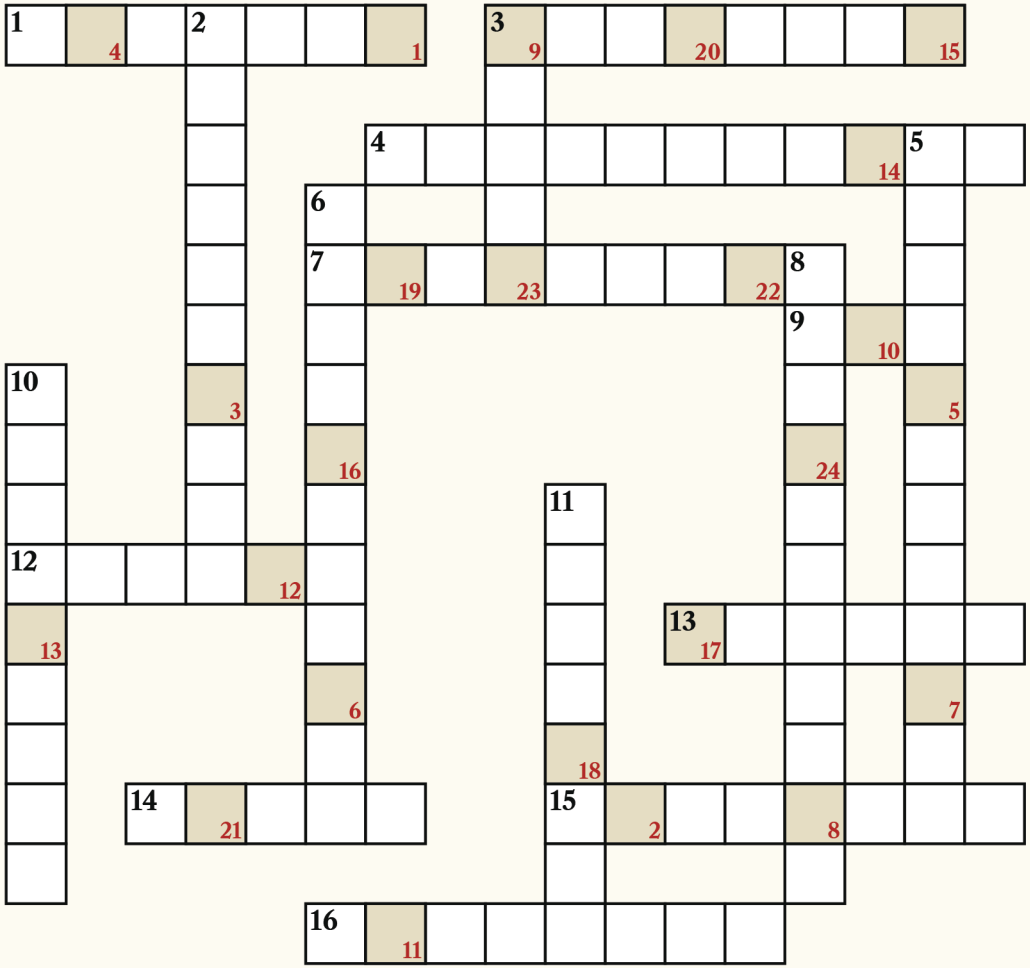
KLUB TAŃCA TOWARZYSKIEGO PERFECT DANCE

MDK
SZCZEGÓŁY, ZAPISY
KONTAKT
KRAKÓW, LOTNICZA 1
TEL.: 12 411 91 89
WWW.FACEBOOK.COM/MDKLOTNICZA

MDK
MŁODZIEŻOWY DOM KULTURY
"Dom Harcerza" im. prof. A. Kamińskiego

Krzyżówka grzegórzecka

DZIELNICA II GRZEGÓRZKI

ODNAJDŹ HASŁO KRZYŻÓWKI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

POZIOMO **1.** Patron kościoła przy Kopernika 9. **3.** Prądnik przy ujściu do Wisły. **4.** Panna z ballady Mickiewicza i nazwy ulicy na Dąbiu. **7.** Stanisław, autor „Chorego kotka". **9.** Skrót nazwy wydawnictwa przy ulicy Kopernika 26. **12.** Żydowska płyta nagrobna. **13.** Warzył piwo przy ulicy Lubicz. **14.** Złota moneta z nazwy ulicy na Grzegórzkach. **15.** Dawna fabryka gumy przy Rzeźniczej. **16.** Tam przeniesiono wiele klinik z Wesołej.

PIONOWO **2.** Willowe osiedle na dawnej Olszy. **3.** Ulica upamiętniająca bielenie płótna. **5.** Bose zakonnice z Kopernika 44. **6.** Dawna hala jazdy konnej w gmachu Opery Krakowskiej. **8.** Kino zastąpione przez Teatr Variete. **10.** Cel linii kolejowej z Grzegórzek, otwartej w 1899 r. **11.** Dawna nazwa alei Daszyńskiego.

Wydarzyło się...

Krótka podróż w czasie. Zobacz, jakie wydarzenia i ciekawostki z przeszłości kryją dobrze znane nam zakątki

50 LAT TEMU

Wersalka w dwa dni

W 1976 roku w pawilonie przy ul. Ofiar Dąbia 4, dawnej Miedzianej, można było zamówić wersalkę z terminem wykonania w dwa dni. Punkt prowadził „Cis", oddział krakowskiej spółdzielni pracy zajmujący się meblarstwem i tapicerstwem. Na miejscu można było obejrzeć wzory mebli i od razu zamówić tapczan, meblościankę lub zestaw mebli pokojowych. Spółdzielnia ogłaszała się w „Gazecie Południowej" z października 1976.

100 LAT TEMU

Okręty wojenne

W październiku 1926 roku do służby weszły dwa okręty wojenne ORP „Kraków" i ORP „Wilno", zbudowane w nadwiślańskiej stoczni Zieleniewskiego na Dąbiu. Każdy z tych opancerzonych okrętów miał 35 metrów długości, a zanurzał się zaledwie na około 40 centymetrów. Po ich zwodowaniu jednostki popłynęły do Warszawy, gdzie 31 października oba okręty poświęcono w obecności prezydenta Ignacego Mościckiego.

200 LAT TEMU

Nieprzerwany pomiar temperatury

W obserwatorium astronomicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Ogrodzie Botanicznym przy ul. Kopernika od ponad 200 lat prowadzi się nieprzerwaną serię pomiarów temperatury. Regularne obserwacje rozpoczęły się 16 sierpnia 1825 roku. A samo obserwatorium sporo wcześniej, bo już 1 maja 1792 roku. Tego dnia o siódmej rano jego założyciel, astronom i matematyk Jan Śniadecki, wykonał pierwszy pomiar temperatury w obserwatorium.

Według historycznego zestawienia średnia temperatura w Krakowie wyniosła w październiku 1826 roku 9,5°C, a w listopadzie 2,3°C. Dla porównania, średnia z pomiarów godzinowych w październiku bieżącego roku wyniosła 9,7°C, a w pierwszym tygodniu listopada 4,2°C.